

BOGÁNCS

FEKETE ISTVÁN EGYMI

ÖKOÚJSÁG

2021/2022. ŐSZ

KÖNYVAJÁNLÓ

De ki is az a Bogáncs?

Egy szúrós vadvirág! Akit emiatt a legelésző állatok nemigen kedvelnek; a lepkék, bogarak viszont állandó vendégei. Most mégsem róla lesz szó, hanem iskolánk névadójának kutyájáról! Fekete István író (1900-1970.) a természet, a falu és az állatok szerelmese volt. Regényeiben róluk írt. Leghíresebb műve a „Tüskevár" a Kis-Balaton vízi világát mutatja be. De írt Vukról, a kis rókáról, Keléről, a gólyáról, Lutráról, a vidráról és még rengeteg érdekes állatról. Mégis talán legkedvesebb szereplője egyik kutyája: Bogáncs volt. A „Bogáncs" című könyvében ez a kis pumi* csapdába esik. Cirkuszi csodakutya lesz, de végül rátalál öreg juhász gazdája. Az író így jellemezte: *„Mindent meg akar érteni, hiába magyarázom neki, hogy nem érdemes!"* Olvassátok el ti is a kiskutya izgalmas történetét!

*(*a pumi göndörszőrű magyar juhászkutyafajta)*

Kalendárium

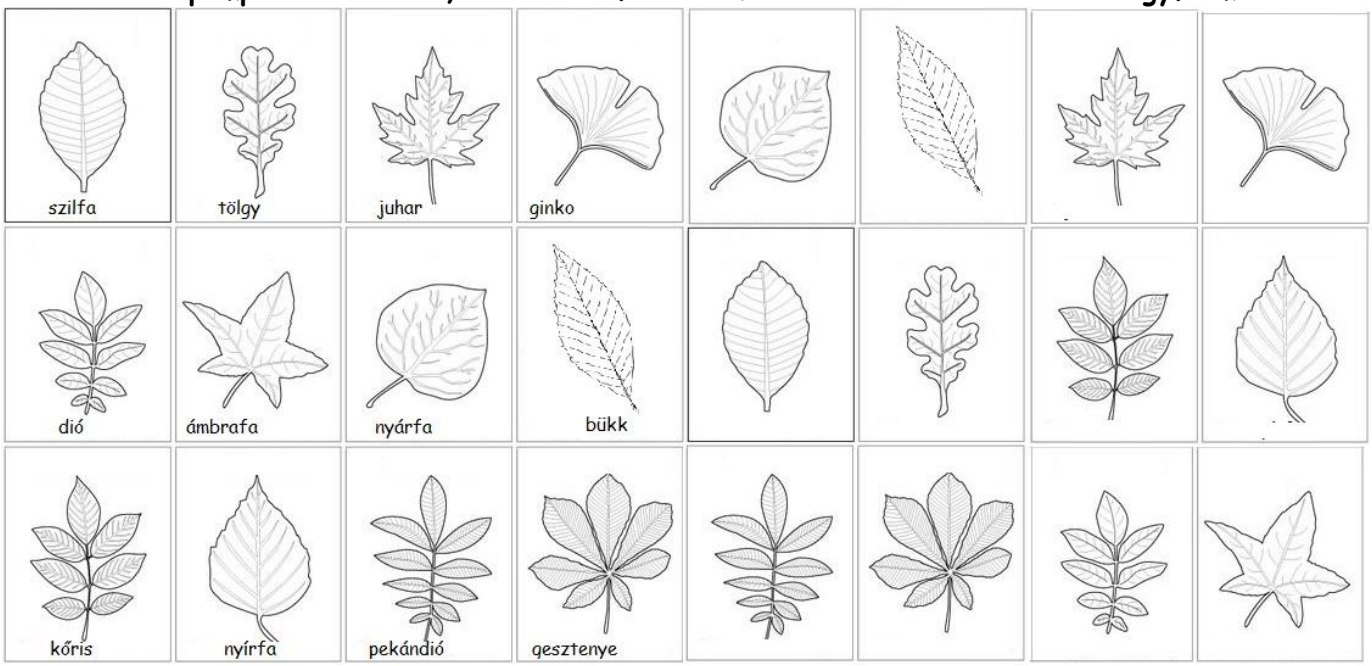
Őszi világnapok:

szeptember 26.: A tiszta hegyek napja
szeptember 27.: Turisztikai világnap
szeptember harmadik szombatja: Takarítási világnap
október 4.: Az állatok világnapja
október 16.: Élelmezési világnap
október 21.: Földünkért világnap
október első hétvégéje: A madármegfigyelés napja
október utolsó munkanapja: Takarékossági világnap
november negyedik péntek: Ne vásárolj semmit! nap

Őszi időjósló jeles napok:

09.01.: Ha Egyed napján esik, esős lesz az ősz.
09.05.: Viktor napján szép idő van, hosszú lesz az ősz.
09.12.: Mária napján szép idő van, szép lesz az ősz.
10.21.: Amilyen Orsolya olyan lesz a tél.
10.28.:Eljött ide Simon, Júdás, jaj neked, te pőregatyás.
11.11.: Ha Márton fehér, enyhe lesz a tél.
11.25.: Ha Katalinkor kopog, Karácsonykor locsog.
11.30.: Ha András fehér, rossz év várható.

Ősz van! Színpompásak az erdők, hullanak a falevelek. Színezd azonos színűre az egyforma leveleket!

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

ARCKÉPCSARNOK

40 éve az iskoláért és a természetért

Noha ***Győri Péter tanár úr*** 6 éve nyugdíjba ment, mégis ma is aktív résztvevője az iskolai életnek. Mostani diákjaink főleg a túrakörökről ismerhetik őt.

- Péter bácsi, mikor kezdtél el ebben az iskolában tanítani?

- 1978-ben kezdtem el oktatni az intézményben.

- Tanítványaidat mindig a természet szeretetére, megismerésére nevelted. Hogyan csináltad?

- 1982-ben megalakítottuk az iskolai sportkör Vándor Turista Szakosztályát. Kezdetben csak a budai hegyekben kirándultunk, de az évek során eljutottunk az ország távolabbi pontjaira is. Diákjainkkal még teljesítménytúrákra is beneveztünk. Sokszor szülők, testvérek is csatlakoztak hétvégi programjainkhoz. Olyan népszerű lett iskolánkban a természetjárás, hogy nyaranta táborokat szerveztünk.

- De nem csak a természet szeretetére, hanem a környezet védelmére is ösztönözted diákjaidat!

- Igen! A papírgyűjtés volt az első lépés. Kötegekben hozták a családok a kiolvasott magazinokat. A papírért a gyűjtőtelepen pénzt kaptunk. Ebből az összegből a gyermeknapi programokat támogattuk. Később Horváth Laci bácsi, majd Linter Tamás vezetésével madáretetőket, odúkat készítettünk.

Sorra jártak ablakaink alá a cinkék, rigók, tengelicek, vörösbegyek. Tagjai lettünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek is.- Hogy indult el a szelektív hulladékgyűjtés?

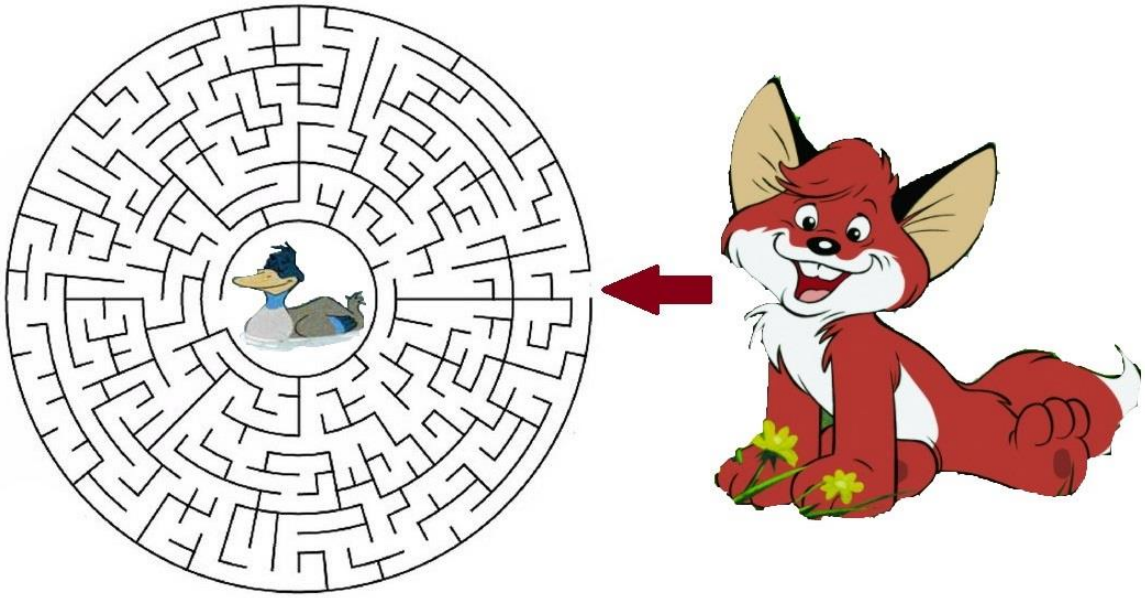
- A Millenáris Parkban rendezett bemutató meggyőzött bennünket arról, hogy, ha csak kis dologgal is, de mi is hozzájárulhatunk a Föld egészségének megőrzéséhez. Az osztálytermekben és az iskola épülete előtt is ott sorakoztak a kék, a sárga és a zöld kukák a megfelelő hulladék számára.

- Jövőre lesz 40 éves az iskola túraköre. Van-e olyan történeted a számtalan barangolások közül, amit szívesen megosztanál velünk?

- Egy alkalommal a Gödöllői-dombságban túráztunk, amikor egy gumipókkal a fához kikötött közepes méretű, fekete kutyusra lettünk figyelmesek. Úgy döntöttünk, hogy magunkhoz vesszük, és ő lesz a kabalakutyánk! A „Vándor” nevet kapta a túraszakosztály elnevezése után! Ezt követően hosszú évekig volt hűséges társa Vértesi Nóra egykori kolléganőnknek.

-Túraszereteted túlnyúlik az iskola keretein! Aranyjelvényes túravezető vagy! Nyugdíjasként is aktív szervezője a magyar túramozgalomnak! Jó egészséget kívánunk neked, hogy még sokáig járhassunk a nyomodban!

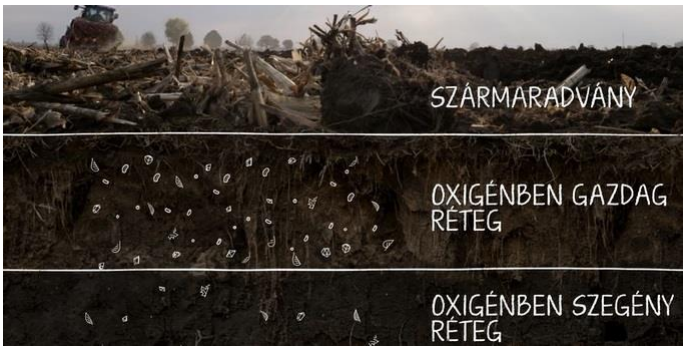
A kis róka éhes! A vadludak már elrepültek délre, csak a kacsafalat maradt. Vezesd Vukot Táshoz!

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

KÖRNYEZETVÉDELEM:

Mérgezett föld

Termőföld nélkül az emberiség nem tud életben maradni. Mert a talajon termeljük meg élelmiszernövényeinket és a haszonállatok takarmányát. Mára a Föld termőföldjeinek 80%-át tönkre tettük az intenzív nagyipari talajműveléssel.

A ***természetben*** az elhalt növényi maradványok a talaj tetején maradnak (pl. lomb). Ezeket bontják le a felső, oxigénben gazdag rétegben lakó élőlények (mikrobák, giliszták), és alakítják át humusszá *(humusz = a talaj tápanyagtartalma!).*

De a ***nagyüzemi gazdálkodásban*** nem hagyják a növényi maradványokat a talajon! A szántással (talajforgatás) akarják a mélyből a felszínre hozni a bemosódott tápanyagot. Vagyis a szerves anyagoknak nincs természetes utánpótlása, az azt humusszá alakító élőlényeket pedig a talajforgatással megölik. Ennek eredménye az, hogy a terméketlenné váló talaj tápanyagtartalmát műtrágyákkal kénytelenek pótolni.

Biogazdaságok példái bizonyítják, hogy a növényi maradványok talajon hagyásával, talajforgatás nélkül, állati trágya használatával a talaj megkímélhető, és rajta így is elegendő növény termeszthető!

Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=i61OHaVRhiw

Híreink

Vendégünk volt a Fővárosi Közterület-fenntartó

A Takarítási világnap alkalmából immár harmadik alkalommal hallgathattuk meg a FKF cég (alias „kukások”) interaktív előadását a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról. Így a kisebbek is megtanulhatták, melyik hulladékot milyen színű szemetesbe kell dobniuk!

Madáretetők az Állatok világnapja alkalmából

Az Állatok világnapját követően több osztály is madáretetőket készített, és finomságokkal kedveskedett füttyös-dalos kis kedvenceiknek. Reméljük, visszaszoknak kertünkbe ezek a hasznos állatok!

Alkotások merített papírra a Földünkért

Anna néniék merített papírt készítettek, minden osztály számára. A Földünkért világnap alkalmából ezek felhasználásával több gyönyörű alkotás is született.

Szelektívgyűjtők az osztályokban

A DÖK kérésére iskolánk vezetése pótolta az osztályok időközben megkopott szelektívkuka készletét. Így ismét tettünk egy lépést környezetünk védelméért!

Megújulóban a komposztáló

Szőcs Anna tanárnő vezetésével megkezdődött az elöregedett komposztálónk rendbetétele. Kérjük az osztályokat, hogy bátran vigyék a lombot, lebomló szerves hulladékot az épület mögötti komposztládába! Így kertünk talaját feljavítva növényeinknek is örülhetnek.

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

AZ ÉV MADARA 2021.

A cigánycsuk

1979-től a Magyar Madártani Egyesület minden évben megválaszt egy védett állatot az „Év madarának”. A 2021-es nyertes a cigánycsuk (Saxicola rubicola). Latin nevével ellentétben nem szereti a kólát, inkább a gazos-bokros területek kedvelője. Ez a verébnél kisebb, rozsdavörös begyű énekesmadár apró rovarokat, hernyót fogyaszt. A modern nagyüzemi gazdálkodás azonban az ő élőhelyeit is tönkretette, így állománya lecsökkent. Ezért védett: eszmei értéke: 25ezer Ft.

AZ ÉV VADVIRÁGA 2021.

A vetési konkoly

A gabonaföldek egykori gyomnövénye eredetileg a Földközi-tenger vidékén volt őshonos. Ma már annyira ritka, hogy védett. A faj magja annyira hasonlít a búzáéra, hogy sokszor a lisztbe darálták és virágjához hasonlóan a kenyeret is kékre festette.

Irodalom

Weöres Sándor: Ősz

Csönd lepi borókás partok meredélyét,
Az ősz, a pej kanca, fésüli sörényét.

Folyamszegély hűs leple felett
patkói kék csengése lebeg.

Remete szél, óvakodva, lassan
avart tapos útkanyarulatban.

Égő-piros csipkebokorra hajolva
láthatatlan Krisztus sebeit csókolja.

A feliratok kicsit megkoptak. Segíts Unkának és Vahurnak a megfelelő kukába tenni a hulladékokat! Kösd össze őket!

ALM. ACSU' TKA
ÚJSÁ. P APÍR
BOROS ÜVEG
CSOI AG_ ÓPA' ER
MŰ. NYAG .ACSKÓ
BA NÁNI ÉJ
7 SEBKENDŐ
ZS. ROS FLAK)NOK

E EFŐTTES (VEG
AL JFÓLIA
FÉM KONZERV)OBOZ
KART)NDOBOZ
SZÓR(LAPOK
ALUMI NIUM ITALI)OBOZ
HASZN ÁLT FOGKEF E
CSIRKE(SONT

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

DIÁKPORTRÉ

Nagy Enikő: a teljesítménytúrázó

Beszélgetés Encivel és édesanyjával…

- Kedves Krisztina, mióta túrázik Enikő?
- 2018-ban kezdte. Azonnal megvettük az Országos Kéktúra pecsételő füzetet. A család azóta is főleg ezen: hazánk leghosszabb (1168 km!) túraútvonalán tapossa a kilométereket. Eközben geocaching-ládákat is keresünk; ami nagyon izgalmas, figyelmet igénylő dolog!
- Miért éppen a természetjárás?
- Fiatal korom óta sokat kirándulok. Szerettem volna, hogy gyermekeim is megismerjék. Újabb és újabb célokat tűzzenek maguk elé.
- Mekkora távokat szoktak teljesíteni?
- Kezdetben csak 10 km-nél rövidebb, Budapest környéki szakaszok jöhettek szóba. Ma már távoli, nehéz, 20 km feletti túrákat is lelkesen teljesít Enikő! Az utóbbi évben a távolabbi, országhatár menti szakaszokat is sikerült bejárnunk.
- Mi a cél?
- Szeretnénk a Gyermekkéktúrát teljesíteni! Ehhez mind a 9 szakaszból minimum 50 km-t be kell járni, a szakaszjelvényeket megszerezni! Úgy néz ki, hogy év végére ezt sikerül teljesítenie Encinek. Eddig 616 km-t teljesített!
- Enikő! Melyik volt a legfárasztóbb kirándulásod?
- Kékestetőtől Sirokig mentünk. Hosszú volt! 28 km!

4 cm-es hó volt áprilisban, meg az eső is esett közben.

- És melyik volt az a kirándulás, ahol a legjobban érezted magad?
- Királyrétről indultunk a barátainkkal. Megmásztuk a Csóványost. Ott van egy új kilátó. Nagyon szép idő volt, színesek voltak a lombok. Nagyon messzire el lehetett látni. De legjobban a felvonó tetszett a Nagy-Hideg-hegyen!
- Mit javasolsz azoknak, akik kezdő túrázók?
- Sose menjenek egyedül, legyen náluk enni-innivaló!
- Még sok szép túraélményt kívánunk nektek!

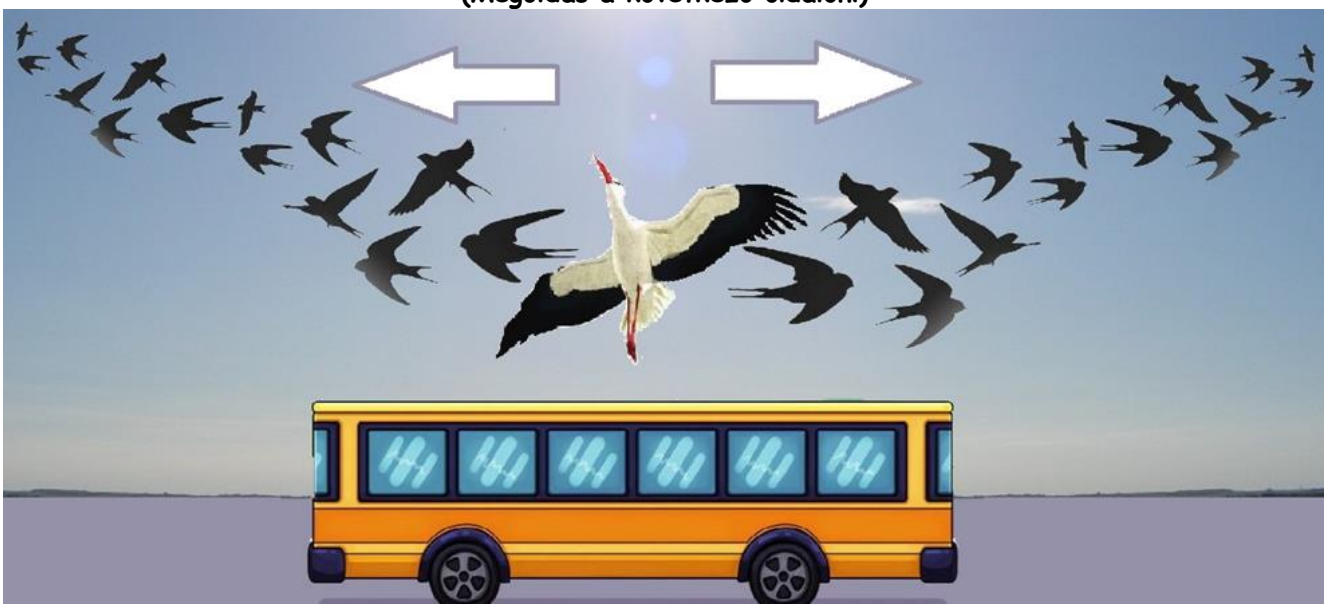
Itt jártunk!

A 10. osztálynak különleges élményben volt része október 13-án, a Vadászati Világkiállításon. Sok állatfajt megismerhettünk, vadászölyvet tarthattunk a kezünkön, és agarakat is simogathattunk.

A költöző madarak útra kelnek Afrikába. Csí és Vit, a két fecske összevitatkoznak az útirányon. Az egyik balra, a másik jobbra vezeti társait! Kele, a gólya nem tudja, hogy kit kövessen. ☹ Egy biztos: a busz szintén Afrikába tart! Színezd zöldre a helyes irányba mutató nyilat!

(Megoldás a következő oldalon!)

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

VARÁZSLATOS HELYEK

A Hortobágy

1972. óta minden évben 192 ország dönt azokról a helyszínekről, amelyek annyira értékesek, hogy különleges védelmet érdemelnek. Magyarországon eddig nyolc helyszín lett az UNESCO ***Világörökség*** része. Természeti tájaink közül eddig négy nyerte el ezt a címet.

A ***Hortobágyi Nemzeti Park*** hazánk első nemzeti parkja. 1973-ban hozták létre. Európa legnagyobb összefüggő természetes füves térsége, melynek neve: „Puszta”. 1999-től a Világörökség része.

A Tisza és mellékfolyói által kialakított tökéletes síkságon megtalálhatóak:

árterek, mocsarak (gazdag vízi-, és madárvilággal), szikes puszták (só- és szárazságtűrő növényekkel), löszös puszták, melyen hagyományos állattartás, legeltetés folyik. (Haszonállatai: a Magyar szürke, amely őshonos szarvasmarhafajtánk; valamint a csikósok által bravúrosan megült ló.) A vízimadár fajok közül Európában sok itt található meg legnagyobb számban. Ilyen a park címerállata is: a daru! Ha a Hortobágyon jársz, látogasd meg a madárkórházat is, és benne Negrot, a beszélő hollót!

Retró

Bogáncs feltámadása!

Miközben újságunk első számát készítettük tudtuk, hogy „Bogáncs” lesz a neve. Jó név, hiszen jelölhet növényt, állatot, de a legfontosabb, hogy iskolánk névadójához: Fekete Istvánhoz is kapcsolódik, mert egyik kedvenc kutyáját is így hívták. Nem sokkal később Cifka Borbála tanárnő elmesélte, hogy a 2000-es évek elején már készült az iskolában ökomagazin Sárkány Izabella tanárnő szerkesztésében. És micsoda véletlen! Az is épp a Bogáncs nevet viselte! Köszöntünk itthon újra: Bogáncs ! ☺

In memoriam régi ökofal…

Talán már kevesen emlékeztek rá, de a 2016-os épületfelújítás előtt a földszinti folyosó hosszú faláról Vuk és társainak képei néztek vissza ránk. A fenti fotón ti is megcsodálhatjátok az egykor intézményünket díszítő hatalmas festményt, amely Pankovics Ágnes tanárnő alkotása volt.

Szeretnéd tudni, mi volt az előző oldalon a megoldás?
Írd be a titkosírás megfejtését a négyzetekbe!

a	b	d	e	g	j	l	m	n	
o	ó	r	s	t	u	ú	v	y	z

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

TISZTAENERGIÁK

A napenergia

Energiára szükségünk van a fűtéshez, a világításhoz, a víz felmelegítéséhez, a járművek meghajtáshoz stb. Sajnos sok olyan energiahordozót használ az emberiség, amely kimerülőben van. Például még a ti életetek során el fog fogyni bolygónk kőolajkészlete. Ez súlyos veszélyt jelent mindenkire!

Ezért kell egyre több ***megújuló energiaforrást*** használnunk! Ilyenek: a szélenergia, a napenergia, a vízenergia és a geotermikus (a Föld hőjéből származó) energia. Ezekre jellemző, hogy belátható jövőn belül nem fognak el, az emberiség számára végtelen mennyiségben rendelkezésre állnak.

A Napból érkező energia több, mint amit az emberiség energiából 1 év alatt felhasznál! A napenergia passzív felhasználási módja: az üvegházak, aktív felhasználási módjai: a napelemek, napkollektorok. A napelemek a fényt átalakítják villamosenergiává. Előnyük, hogy a napfény nem kerül pénzbe, és nincs károsanyag-kibocsátásuk. 2016-ban az önkormányzat napelemeket telepített a mi iskolaépületünk tetejére is, ezzel támogatva iskolánk energiahatékonyságát.

(Vigyázat! A napelemek áramütést okozhatnak, megközelítésük tilos és életveszélyes!)

Túraköri kalandozások

Egy király túra Királyrétre!

Szeptember 11-én a Börzsöny közkedvelt kirándulóhelyét: Királyrétet kerestük fel erdei kisvonattal. A családias hangulatú túrán több lelkes újonc is volt: Marcell, Boldizsár, Alíz néni és gyerekei. A gyönyörű napsütéses időben megnéztük a Hiúz-házat, a Bajdazai-tavacskát, a pár éve épült Várhegyi Kilátót. Voltak, akik a hajtányozást is kipróbálták! Szuper kirándulás volt!

Fel a Naszályra!

Október 9-én az év legnehezebb túrájára szántuk el magunkat a legedzettebbekkel. Kosdról indulva közel 550 méter szintemelkedés után értünk fel a Naszály csúcsára. Sandiékkal a Násznép-barlang hatalmas termét is bebarangoltuk. De a legcsodálatosabb a látóhegyi panoráma volt Vácra, és a Dunakanyarra! Megérte!

Nagy-szénás környéki tanösvények

November 7-én, vasárnap ismét várjuk a kisebbeket is. Két izgalmas tanösvényt fogunk bejárni Nagykovácsitól Pilisszentiványig. Táv: 11 km, szintemelkedés: 250 méter.

Mennyire ismered Fekete István regényeinek szereplőit? Keresd meg a nevüket, írd a képük alá!

Í	L	S	M	K	S	N	B	T	Q	M
R	Ú	U	A	Z	Y	U	O	D	U	Ú
O	X	R	T	Ú	S	R	G	E	A	C
Ú	A	S	Á	R	Ó	D	Á	Y	V	K
K	L	Ő	S	Ó	A	U	N	K	A	I
X	I	Ű	Á	Q	S	K	C	K	H	K
A	V	Í	Ő	C	Ű	A	S	L	U	E
A	M	É	F	Ő	S	É	Ű	V	R	L
W	Y	H	Á	N	W	I	X	A	N	E

BOGÁNCS
FEKETE ISTVÁN EGYMI
ÖKOÚJSÁG
2021/2022. ŐSZ

ÚJRAHASZNOSÍTÁS

Újrahasznosítás vagy újrahasználás?

„Karton és kupakok”

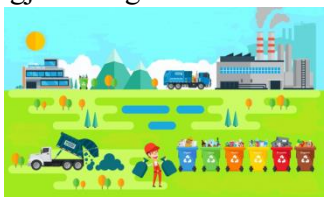
Újrahasznosítani azt jelenti, hogy a műanyagból, fémből, üvegből és papírból újra nyersanyag lesz, amit felhasználnak valami más készítésére. A műanyag palackokból például olyan szálat készítenek, amiből majd ruházati cikkek születnek.

Poliészter szálak, illetve poliészter szálból készült ruha. A ruhák címkéjén ellenőrizni tudjátok miből készültek.

A fémből és az üvegből nagyon sok dolgot lehet készíteni újrahasznosítás során, mivel nem veszítenek a minőségükből, mint a műanyag. Az újrahasznosításhoz azonban nagyon sok energiára és pénzre van szükség, hogy a gyárakban el tudják végezni ezt a folyamatot, ezért nem ez a legjobb megoldás.

Az ***újrahasználás*** viszont már sokkal környezetbarátabb folyamat, amit ti is alkalmazhattok a mindennapok során. Újrahasználni azt jelenti, hogy a tárgy marad az, ami volt, viszont másra használjuk fel vagy más fogja használni. Újrahasználatnak számít például, ha a használt ruháidat adományboltba viszed, mert már nem fogod hordani őket. Újrahasználsz akkor is, ha megjavítasz elromlott tárgyakat, illetve alkotásokat vagy játékokat készítesz azokból a dolgokból, amiket amúgy a szemétbe dobnál.

Ebben a cikkben ahhoz kaptok ötleteket, hogy a kupakokat, illetve kartont hogyan használhatjátok fel újra. Kupakból nagyon sok minden készíthető, például képek, melyekkel szebbé tehetitek osztályotokat, akár az otthonotokat vagy játékok, amik izgalmassá teszik a tanulást. Ha lehetőségetek adódik, gyűjtsétek a kupakokat és hozzátok be a suliba, a portán találtok egy nagy karton dobozt, amibe beletehetitek. Abban az esetben, ha jó sok kupakot sikerül összegyűjtenünk készíthetünk belőle egy hatalmas képet, mint például *ez itt:*

Említettem, hogy karton dobozba gyűjthetjük a kupakot és ezzel már adtam is egy ötletet, hogy hogyan lehet újra használni egy dobozt, amiben például csomag érkezik. Valami más tárolására. De mire is használhatjuk még a kartont? Ha összeaprítjuk és beáztatjuk, önthetünk belőle papírt, illetve ebből is készíthetünk játékokat. Ehhez Juhos Kriszti nénitől leshettek el ötleteket, aki nagyon sok szuper dolgot készített már a karton újra felhasználásával. Képeket erről a cikk végén találtok. Ne feledjétek tehát, újrahasználni tárgyakat okosabb dolog, mint újrahasznosítani.

Humor

Cseng a telefon.
Csak a kutya van otthon, ő veszi fel a kagylót.
- Vau! - jelentkezik barátságosan.
- Tessék? - szól egy döbbent hang a vonal túlsó végén.
- Vau! - ismétel készségesen a kutya.
- Halló, nem értem!
- kiáltja kétségbeesetten a férfihang.
Mire a kutya mérgesen:- Akkor betűzöm,
V, mint Viktor. A, mint Aladár, U, mint Ubul!

SZERZŐK ÉS FORRÁSOK:

Szerkesztő és rovatok: Apró Zoltán
Újrahasznosítás rovat: Szőcs Anna
Közreműködők: Győri Péter, Cifka Borbála, Dr. Balogh Krisztina, Nagy Enikő
További források: Internet: hu.pinterest.com; youtube.com; wikipedia.hu; zoozoo.hu; tisztaenergiak.hu; naptarak.hu; vadaszerdoblog.hu; magyarkurir.hu; behir.hu; 24.hu stb.

Szerzőtársakat keresünk a fenti rovatokhoz!

Kérjük támogassa adományával iskolánk Orbánhegyi Gyermekekért Alapítványát!
1126 Budapest, Orbánhegyi út 7.
adószámunk: 18228407-1-43
bankszámlaszám 11712004-20205513.